

af 1874 er det Amsraadene, som har Administrationen af Færgevæsenet i det hele her i Landet. Den er overgaaet fra det tidligere Indenrigsministerium til Amsraadene, og det er altsaa Amsraadets Fejl, at det har tilladt, at Færgeriet er gaaet ind i Spekulationen, som det er. Men dette fritager ikke det daværende Ministerium for Ansvar, thi Amsraadet har i det Forhold kun arbejdet under Ministeriets Kontrol. Der er altsaa fra Myndighedernes Side begaaet en Fejl, der har bevirket, at Færgeriet er kommet ind i de uheldige Forhold; derfor maa det ogsaa være Myndighedernes Sag at faa Privilegiet afløst. Navnlig har det været forkert, at Ministeriet og Amsraadet har tilladt, at Monopolet er gaaet over til et Selskab. I 1891 solgtes det til tre Mænd, hvoraf den ene først døde i Fjor. Nu ejes Privilegiet af tre Mænd i Aarhus, og der er derfor mindre Sandsynlighed for, at det kan blive ledigt, end hvis det, som Meningen oprindelig var, kun blev givet til en enkelt Mand. At et saadant Monopol overhovedet gaar over til Selskabsdrift, er efter min Opfattelse ganske forkasteligt.

Jeg sagde før, at Færgeriet er i sin Ret til at haandhæve sin Eneretsbeviling; imidlertid maa Bevillingen dog kunne frages det, hvis Indehaveren forbyrder sig. Det hedder i § 9 af den gamle Forordning af 1812: „Hvis Færgemanden findes at have krævet højere Betaling for Overfarten, end nu er eller i Tiden maatte vorde fastsat, eller fordret nogen Betaling af dem, som til fri Overførsel er berettigede, skal han første Gang bøde 5 Rdlr. og anden Gang 10 Rdlr. til Stedets Fattiggasse; men hvis han tredje Gang forser sig i saa Maade, have sin Færgerettighed forbrudt“. Da den nuværende Administrator sidste Sommer forhøjede Taksterne paa egen Haand og krævede Betaling af Amsraadets Medlemmer, ikke blot af een Mand, men af flere, er det givet, at Færgemonopolet var forbrudt, og den højtærede Minister kunde have inddraget det uden videre Omstændigheder. De havde faktisk ingen Ret til at beholde det. I en senere Kontrakt af 1875, altsaa efter at Loven af 1874 er vedtaget, er der fuldt saa strenge Bestemmelser. Det er endog overladt til Ministeren at fortolke Kontrakten.

Der var dog ogsaa en anden Maade, hvorpaa Monopolet kunde være bragt ud af Verden, nemlig hvis Amsraadet havde gjort Indstilling derom til Indenrigsministeren. Det hedder nemlig i Loven af 21.

Marts 1874 § 4: „Efter Indstilling fra vedkommende Amsraad kan Indenrigsministeren dels tillade, at et under Raadets Bestyrelse hørende privilegeret Færgested nedlægges, dels meddele Bevilling til Oprettelsen af nye“. Hvis Amsraadet havde taget Initiativet, havde det altsaa været muligt at faa Færgeriet nedlagt, men da man ikke har villet det, er der ingen anden Udvej end at afløse det, saaledes som det nu er foreslaaet her, ved, at Staten overtager det. Det ærede Medlem fra Guldager (Slebsager) nævnedes, at det nu bliver et Statsmonopol i Stedet for et privat Monopol. Det er rigtigt, men jeg deler ikke det ærede Medlems Sorg derover. Jeg kan ikke se nogen Grund til, at private skulde have Lov til at konkurrere med Staten i Sommertiden, hvor der er meget at sejle med, og ikke have nogen Forpligtelse til at befordre rejsende, Post og Gods i Vintertiden, hvor Færgeriet selvfølgelig ikke betaler sig saa godt. Man kører ikke med private Baner ved Siden af en Statsbane. Der er derfor ingen Grund til, at de skulde have Lov til at sejle i Statens Rute. Det er rimeligt, at Staten overtager denne Rute paa samme Maade som andet Befordringsvæsen her i Landet.

Spørgsmaalet er da alene dette, om det er en for høj Pris, der her gives 225 000 Kr. er sikkert stærkt op imod, om ikke alt, hvad den sidste Køber i sin Tid har givet, og hvoraf en stor Del maa regnes som Betaling for selve Monopolet, men efter den Pris, der i Øjeblikket er paa Materiel og Skibe, er det dog neppe for dyrt. Det er vel omtrent, hvad Skibene kunde udbringes til, hvis de kunde anvendes et andet Sted. „Hotel Færgegaarden“, som følger med, og hvortil Bevillingen hidtil har været knyttet, vurderes til 40 000 Kr., og det menes af sagkyndige, at den kan sælges for den Sum naar som helst; saa kommer vi ned paa 185 000 Kr. Man maa ogsaa huske, at Postvæsenet hidtil har betalt 8 000 Kr. om Aaret for at faa Posten ført over, og disse Penge kan i Virkeligheden forrente Købesummen. Det forekommer mig altsaa, at Staten ingenlunde giver for meget; jeg vil tværtimod sige, at den slipper for billigt. Staten har nemlig, om jeg saa maa sige, afpresset Kommunerne et Tilskud, og jeg synes, at det navnlig er meget ubilligt, at Esbjerg Kommune skal betale noget. At Ribe Amsraad skal betale, kan jeg forstaa, for det er Ribe Amsraad, der har Synderne paa sin Samvittighed, hvis der overhovedet er begaaet Synder i denne